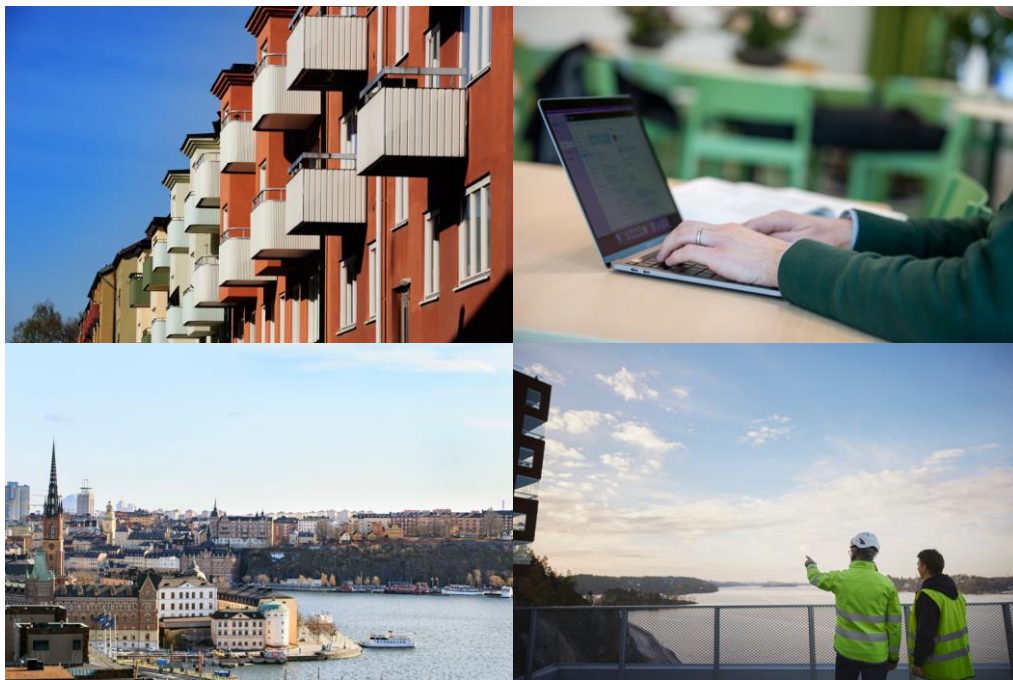

EU:s klimatregelverks betydelse för aktörer i Stockholmsregionen

Region Stockholm, ansvarar och arbetar för en hållbar utveckling av Stockholmsregionen.

Visionen är att länet ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion, både för dig som lever och verkar här och för våra besökare.

Vårt regionala utvecklingsarbete grundas på kvalificerat underlag och analys. Genom samverkan med kommuner, näringsliv, universitet och högskolor, andra myndigheter och organisationer bidrar vi till att det finns en gemensam målbild för regionens utveckling. Vi tar initiativ till, skapar förutsättningar och bidrar till att visioner, mål, strategier och åtaganden i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFSS, kan förverkligas.

Vi bevakar systematiskt utvecklingen i regionen och omvärlden och presenterar regelbundet kunskapsunderlag, analyser, scenarion, kartläggningar, utvärderingar, statistik och rekommendationer för regionens utveckling. Rapporterna tas fram av forskare, utredare, analytiker och konsulter på uppdrag av Region Stockholm.

Citera gärna innehållet i rapporten men uppge alltid källan. Att återge bilder, foto, figurer och tabeller (digitalt eller analogt) är inte tillåtet utan särskilt medgivande.

Region Stockholm
Regionledningskontoret
Box 30215, 104 25 Stockholm
Besöksadress:
Lindhagensgatan 98
Telefon: 08-123 100 00
registrator.rlk@regionstockholm.se
www.regionstockholm.se

Konsulter: Angelica Jörnling, Julia Karlberg, Charlotte Mani och Peter Bjerkesjö, WSP
Ansvarig handläggare: Elisabeth Lidbaum

Omslagsfoto: Istock, Liza Simonsson, Anna Molander, Plattform

Dnr: KRS 2024-0065

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	6
Kommunala och regionala bolag i Stockholmsregionen	6
Små och medelstora företag i Stockholmsregionen	6
Genomförande och metod.....	8
Regelverken och dess påverkan på aktörer i Stockholmsregionen	9
Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)	9
EU-taxonomin	12
Direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD)	14
Rätt till reparation (R2R)	16
Utmaningar vid implementering av regelverken	17
Många regelverk som ska implementeras på kort tid	17
Resurskrävande att leva upp till direkta och indirekta redovisnings- och rapporteringskrav	17
Utmaning att höja byggnadsstandarder	19
Relativt låg kännedom om R2R bland detaljhandelsföretagen	20
Regelverkens upplevda klimatnytta.....	21
Det upplevs viktigt att regelverken finns, men svårt att bedöma dess effekter på klimatet	21
Lyfter hållbarhetsfrågorna till strategisk nivå	21
Klimatnyttan av EPBD är osäker	22
Svenska företag kan nyttja regelverken som en konkurrensfördel	23
Behov av stöd och ytterligare regelverk som kan påverka aktörerna	24
Aktörerna erhåller viss tolknings- och anpassningsstöd	24
Ytterligare regelverk som lyfts.....	25
Slutsatser och arbetet framåt.....	27
Region Stockholms fortsatta arbete	28
Referenser	29
Bilaga 1. Andra regelverk inom EU:s gröna giv som förväntas påverka aktörerna i Stockholmsregionen	31
Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)	31
Initiativ för hållbara produkter (SPI)	32
Energieffektiviseringsdirektivet (EED)	33
Clean Vehicles Directive (CVD)	35
Green Public Procurement (GPP).....	35
Bilaga 2. Intervjuade branschorganisationer och kommunala bolag	37
Bilaga 3. Intervjuformulär	38
Inledande frågor.....	38
Frågor om regelverken	38

Sammanfattning

På uppdrag av Region Stockholm har WSP tagit fram detta kunskapsunderlag om fyra regelverk i EU:s gröna giv (Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), EU-taxonomin, Direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) och Rätt till reparation (R2R)) och hur de påverkar små och medelstora företag samt offentliga bolag i Stockholmsregionen. Analysen utgår från regelverkens påverkan på dels de största sektorerna för små och medelstora företag i Stockholmsregionen, dels de offentliga kommunala och regionala bolagen i Stockholmsregionen.

Näst intill alla företag i Stockholmsregionen påverkas av CSRD och EU-taxonomin. Antingen direkt för att de själva är rapporteringsskyldiga, eller indirekt eftersom de är i de rapporteringsskyldiga företagens värdekedjor. Exempelvis påverkas företag inom tillverkningsindustrin eftersom de behöver ta fram information till de större företagen och/eller behöver genomgå kvalitetsgranskning, certifiering med mera. Regelverken påverkar även indirekt de små och medelstora företagen inom sektorerna Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik samt Informations- och kommunikationsverksamhet. Dessa två sektorer är, till skillnad från inom många andra regioner, bland de största för små och medelstora företag i Stockholmsregionen. CSRD och EU-taxonomin påverkar även direkt flera offentliga bolag i Stockholmsregionen eftersom bolagen är rapporteringsskyldiga enligt regelverken.

EPBD har ännu inte implementerats i svensk lagstiftning, men förväntas ha en stor direkt påverkan på små och medelstora företag inom Fastighetsverksamhet och Byggverksamhet samt offentliga bolag i Stockholmsregionen. Stockholmsregionen är ett av de områden som växer mest i Sverige och det finns därmed många små och medelstora företag som förväntas träffas av EPBD.

Rätt till reparation har ännu inte implementerats i svensk lagstiftning, men förväntas ha en stor påverkan på små och medelstora företag inom sektorn Handel i Stockholmsregionen. Kännedom om lagstiftningen är ännu relativt låg bland företagen och de företag som känner till Rätt till reparation är osäkra på vad regleringen kommer att innebära i praktiken.

Att anpassa verksamheten efter regelverken kan medföra stora kostnader, som blir mer betungande ju mindre verksamheten är. Anpassningen kan, beroende på regelverk, innebära allt från kunskapshöjande insatser till personella förändringar eller ändringar i den dagliga driften. Därtill är det resurskrävande att hålla sig uppdaterad kring regelverken, särskilt eftersom det är många regelverk som implementeras under en kort tidsperiod.

Regelverken är fortsatt relativt nya eller har ännu inte implementerats i svensk lagstiftning, vilket gör det svårt att bedöma både regelverkens påverkan på aktörer liksom regelverkens effekter på klimatet – på regional, nationell och EU-nivå.

Inledning

Länderna inom EU har åtagit sig att vara klimatneutrala senast år 2050 och för att nå målet om klimatneutralitet har länderna antagit handlingsplanen ”Den europeiska gröna given” (Naturvårdsverket, 2024). Handlingsplanen är juridiskt bindande och alla medlemsländer ska arbeta aktivt för att uppnå de nya klimatmålen. Den gröna given lanserades i december 2019 och sedan dess har en rad lagstiftningsinitiativ drivits igenom. Exempel på några av dessa är Fit for 55-paketet, regelverk kring hållbara produkter, EU:s direktiv om företagens hållbarhetsrapportering (CSRD) och EU-taxonomin.

Region Stockholm ansvarar och arbetar för en hållbar utveckling i Stockholmsregionen och ska bland annat verka för insatser som kan bidra till att minska regionens klimatpåverkan och dess effekter. Region Stockholm ser därför ett behov av en bättre förståelse för hur olika regelverk påverkar Stockholmsregionens aktörer och hur de kan komma att påverka Stockholmsregionens utsläpp av klimatgaser. Kunskapen kan sedan tillsammans med annat underlag utgöra en grund för Region Stockholms prioriteringar i det fortsatta arbetet med att minska klimatutsläppen i Stockholmsregionen.

Syftet är att beskriva fyra regelverk inom EU:s gröna giv som förväntas ha stor påverkan på små- och medelstora företag (SMF) samt kommunala bolag och/eller verksamheter i Stockholmsregionen. Därutöver ska det framgå vilka aktörer som berörs av regelverken och hur de berörs. Avslutningsvis ska det även framgå om några av aktörerna har vidtagit någon åtgärd med anledning av lagstiftningen och vad regelverket kan förväntas betyda i form av förändrade utsläpp och kostnader för aktörerna inom regionen.

Kommunala och regionala bolag i Stockholmsregionen

I Stockholmsregionen finns det över 100 kommunala och regionala bolag (både moder- och dotterbolag) och dessa täcker ett brett spektrum av tjänster, från bostäder och infrastruktur till energi och kollektivtrafik. Likaså finns det ett stort antal förvaltningar kopplat till de 26 kommunerna i Stockholmsregionen, bland annat miljö- och stadsbyggnadsförvaltningar, fastighetsförvaltningar och omsorgs- och socialförvaltningar.

Små och medelstora företag i Stockholmsregionen

I Stockholmsregionen fanns det under 2023 totalt cirka 357 000 små- och medelstora arbetsställen (hädanefter företag).¹ Små företag är företag med färre än 50 anställda och medelstora företag är företag med färre än 250 anställda. Företag i Stockholmsregionen befinner sig framför allt inom kategorin Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik. Därefter följer Handel och Informations- och kommunikationsverksamhet. I Tabell 1 nedan presenteras de fem största sektorerna av SMF i Stockholmsregionen.

---

¹ Dataunderlaget är från SCB:s allmänna företagsregister där presenteras Sveriges alla företag, myndigheter, organisationer och alla deras arbetsställen. Registret uppdateras kontinuerligt med uppgifter från Skatteverket, Bolagsverket och SCB:s egna utredningar. Företagsregistret innehåller 1 773 888 företag och 1 415 615 arbetsställen.

Tabell 1. De fem största sektorerna i stockholmsregion för små och medelstora företag.

Sektorer	SNI ¹	Antal företag
Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	69–75	83 486
Handel	45–47	35 036
Informations- och kommunikationsverksamhet	58–63	33 797
Fastighetsverksamhet	68	30 053
Byggverksamhet	41–43	28 549

1. Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI) används för att klassificera företag och arbetsställen efter vilken verksamhet de bedriver.

Inom kategorin Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik är den största gruppen de företag som arbetar med att erbjuda konsulttjänster till andra företag (SNI 70). Därefter följer företag som erbjuder juridisk och ekonomisk konsultverksamhet (SNI 69), vilket bland annat innebär revision-, redovisning- och bokföringsbyråer samt juridiska byråer. Inom kategorin ingår även arkitekt- och teknisk konsultverksamhet (SNI 71), vilket bland annat innebär arkitektkontor och tekniska konsultbyråer inom bygg- och anläggningsteknik.

Inom kategorin Handel är det framför allt företag som bedriver detaljhandel (SNI 47), vilket bland annat innebär företag som bedriver postorderhandel och detaljhandel på internet med olika typer av varor och livsmedelsbutiker. Inom kategorin finns det även företag som bedriver parti- och provisionshandel (SNI 46), vilket bland annat är företag som fokuserar på partihandel med exempelvis övriga hushållsvaror.

Inom kategorin Informations- och kommunikationsverksamhet är den största gruppen de företag som bedriver dataprogrammering och datakonsultverksamhet (SNI 62).

Inom Fastighetsverksamhet är det bland annat bostadsrättsföreningar samt fastighetsbolag för både bostäder, industrilokaler och andra lokaler (SNI 68).

Inom Byggverksamhet är det framför allt företag som håller på med specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet (SNI 43). Vilket innebär bland annat företag för byggnads-snickarbeten, elinstallationsfirmor och firmor för mark och grundarbeten.

Genomförande och metod

Genomförandet har bestått av flera steg för att identifiera vilka fyra regelverk som har störst påverkan på Stockholmsregionens små och medelstora företag samt kommunala och regionala bolag. Inledningsvis identifierades tio EU-lagstiftningar (inom EU:s gröna giv) som förväntas ha stor direkt effekt på små och medelstora företag i Sverige, kommunala och regionala bolag och enheter inom kommunal och regional verksamhet. Dessa regelverk stämades sedan av med beställargruppen på Region Stockholm.

Efter att beslut om de tio regelverken hade fattats, genomfördes en fördjupad granskning genom dokumentstudier av respektive regelverk för att identifiera vilka typer av aktörer och branscher som påverkas samt förväntad storlek på utsläppsminskningar till följd av regelverken. En sammanställning av i vilka sektorer (i Stockholmsregionen) det finns flest små och medelstora företag togs också fram. Utifrån detta underlag valdes fyra regelverk ut för en fördjupad granskning. Vid urvalet beaktades även om regelverken tidigare har granskats utifrån liknande frågeställningar, för att fylla eventuella kunskapsluckor. Regelverk som valdes ut var Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), EU-taxonomin, Direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) och Rätt till reparation (R2R). Även dessa regelverk beslutades i samråd med beställargruppen på Region Stockholm.

Därefter beslutades vilka aktörer som skulle ingå i kartläggningen. Valet av aktörer baserades på det som framkom i den översiktliga sammanställningen av regelverken samt sammanställningen av statistik över små och medelstora företag samt kommunala och regionala bolag verksamheter i Stockholmsregionen.

Den fördjupade analysen av de fyra regelverken utfördes sedan genom semistrukturerade intervjuer med branschorganisationer för de identifierade berörda sektorerna samt berörda kommunala bolag. Totalt genomfördes 6 intervjuer med branschorganisationer och 3 intervjuer med kommunala bolag. En branschorganisation valde även att skicka in skriftliga punkter angående regelverkens påverkan på aktörerna i Stockholmsregionen. En lista på intervjuade branschorganisationer och kommunala bolag återfinns i Bilaga 2. Intervjuade branschorganisationer och kommunala bolag som intervjuades beslutades i samråd med beställargruppen.

De frågor som ställdes till respondenterna handlade bland annat om hur deras medlemmar/de själva påverkas av respektive regelverk, om medlemmarna/de själva har vidtagit några åtgärder, förväntad effekt på klimatet, upplevda utmaningar och aktörernas arbete och kostnader nu och framöver för att efterleva regelverken. Intervjuformuläret återfinns i Bilaga 3. Intervjuformulär

Regelverken och dess påverkan på aktörer i Stockholmsregionen

I kapitlet presenteras information om respektive regelverk samt hur de olika regelverken förväntas påverka små och medelstora företag och offentliga bolag i Stockholmsregionen. Resultatet baseras på den genomförda dokumentstudien och intervjuer med branschorganisationer och kommunala bolag. Regelverken som beskrivs nedan är Corporate Sustainable Reporting (CSRD), EU-taxonomin, Direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) och Rätt till reparation (R2R). De övriga sex regelverken beskrivs översiktligt i Bilaga 1. Andra regelverk inom EU:s gröna giv som förväntas påverka aktörerna i Stockholmsregionen

Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)

CSRD är ett EU-direktiv som syftar till att stärka företagens hållbarhetsrapportering. Direktivet kräver att företagen rapporterar effekterna av sina sociala och miljömässiga aktiviteter (Business Region Göteborg, 2024). CSRD ställer således krav på företag att rapportera hur man påverkar sin omgivning och hur omgivningen påverkar företaget ur ett hållbarhetsperspektiv, så kallad dubbel materialitet/dubbel väsentlighetsanalys (PWC, 2024). CSRD är en utveckling av det tidigare direktivet Non Financial Reporting Directive (NFRD).

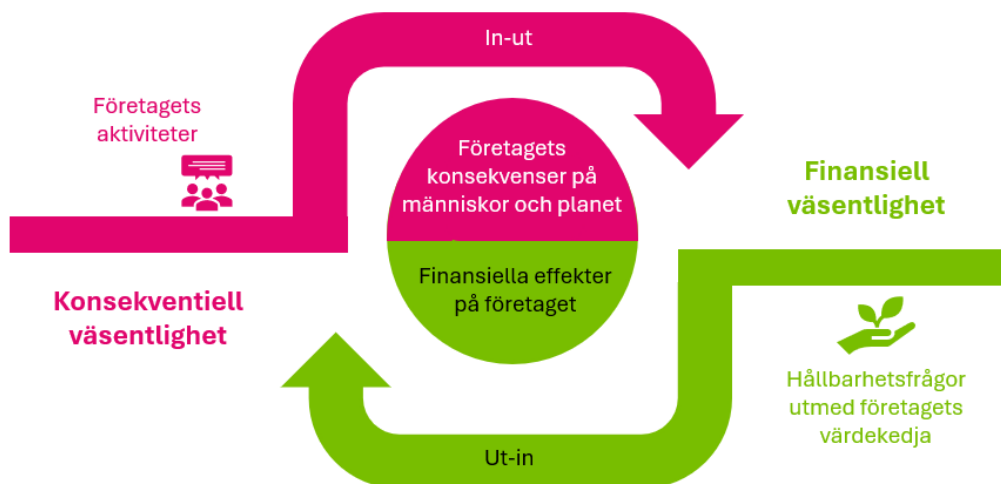
Rapporteringen ska inkludera information om klimatförändringar, arbetsförhållanden, mänskliga rättigheter, och förebyggande av korrupktion och mutor. Detta för att förbättra kvaliteten på den information som företag rapporterar om sin hållbarhet, och för att underlätta jämförbarhet och tillförlitlighet. Genom CSRD blir hållbarhetsrapporteringen standardiserad, vilket hjälper investerare och intressenter att få en klarare bild av företagets hållbarhetsarbete och deras påverkan på samhälle och miljö (Business Region Göteborg, 2024).

För att informationen ska vara jämförbar mellan företag finns det idag tolv sektorsövergripande standarder, ESRS (European Sustainability Reporting Standards) som är indelade i tre övergripande kategorier: miljöfrågor, sociala frågor och företagsstyrning. Utöver dessa kommer även sektorsspecifika standarder, standarder för börsnoterade små och medelstora företag, frivilliga standarder för icke börsnoterade små och medelstora företag och standarder för icke-EU företag att utvecklas och antas. För närvarande finns förenklade standarder för börsnoterade små och medelstora företag och frivilliga standarder för icke börsnoterade små och medelstora företag som utkast (KPMG, 2024).

För att definiera ett företags rapporteringsomfattning fastställer ESRS att en dubbel väsentlighetsanalys ska genomföras för företagets värdekedja. En dubbel väsentlighetsanalys består av två delar:

1. Bedömning av konsekventiell väsentlighet (företagens påverkan på människor och miljö) där företaget ska identifiera väsentliga konsekvenser.
2. Bedömning av finansiell väsentlighet (hållbarhetsfrågor som kan ha en finansiell effekt på företaget) där väsentliga risker och möjligheter ska identifieras.

De nya rapporteringskraven innebär att det kommer krävas betydande insatser från och samverkan mellan intressenter inom hela företaget (KPMG, 2024).

Figur 1. Schematisk bild av dubbel väsentlighetsanalys (KPMG, 2024).

CSRD förväntas ha en betydande indirekt påverkan på vissa SMF i Stockholmsregionen

CSRD förväntas omfatta närmare 50 000 företag i EU. De typer av företag som påverkas är stora företag samt små och medelstora börsnoterade företag. I Sverige finns det cirka 1 100 börsnoterade företag. Direktivet berör även offentliga aktiebolag och bolagskoncerner, vilket innebär att merparten av de kommunala och regionala bolagen i Stockholm är skyldiga att rapportera enligt CSRD.

Kravet på stora företag förväntas även att spilla över på mindre företag som inte är börsnoterade. Detta eftersom stora företag behöver rapportera om sin leverantörskedja, vilket inkluderar små och medelstora företag som deras underleverantörer eller affärspartners. Det kan bland annat innebära att de stora företagen ställer hållbarhetskrav på de små och medelstora företagen, inklusive data om deras miljömässiga, sociala och styrningsmässiga (ESG) påverkan.

Baserat på ovan information och intervjuer med representanter från branschorganisationer och kommunala bolag är det sannolikt få små och medelstora företag i Stockholmsregionen som kommer att beröras direkt av regelverket. CSRD förväntas dock ha en betydande indirekt effekt på vissa små och medelstora företag i Stockholmsregionen.

Bland annat förväntas redovisningsbyråer och managementkonsulter inom hållbarhet påverkas indirekt av regelverket. Dessa aktörer tillhör den största sektorn för SMF i Stockholmsregionen. Direktivet innebär dels en ökad konkurrenskraft för aktörerna, dels ett behov av att utveckla och/eller rekrytera kunskap inom området för att kunna assistera företag i att samla in, analysera och rapportera rättvisande data om hållbarhet.

Det är få små och medelstora detaljhandelsföretag i Stockholmsregionen som förväntas påverkas av CSRD. Däremot kan företag som bedriver dataprogrammering och

datakonsultverksamhet förväntas påverkas eftersom rapporteringsskyldiga företag och organisationer kan komma att behöva installera nya system och program för att sammanställa och analysera information för att genomföra rapporteringen.

Därutöver förväntas små och medelstora företag inom tillverkningssektorn att påverkas indirekt av direktivet, eftersom de befinner sig i de större företagens värdekedjor. Det innebär att de mindre företagen i värdekedjan behöver ta fram den hållbarhetsdata som efterfrågas av de större företagen som är rapporteringsskyldiga. Denna sektor är dock långt ifrån störst i Stockholmsregionen, endast cirka 3 procent av de små och medelstora företagen finns inom tillverkningssektorn (ca 9 200 arbetsställen).

Direktivet förväntas ha en betydande direkt effekt på flera offentliga bolag i Stockholmsregionen. Det är moderbolagen som upprättar själva redovisningen av CSRD (och EU-taxonomin) men det är dotterbolagen inom koncernen som står för innehållet i rapporteringen. Vissa av dotterbolagen tar bland annat hjälp från konsulter i arbetet med CSRD och den dubbla väsentlighetsanalysen.

Indirekt kan direktivet även komma att påverka förvaltningar inom regionens kommuner, exempelvis miljö-, stadsbyggnads- och fastighetsförvaltningar. Miljöförvaltningar kan bland annat komma att påverkas eftersom de ansvarar för att leda och genomföra hållbarhetsstrategier och miljöprogram. Stadsbyggnads- och fastighetsförvaltningar kan påverkas genom att de måste se till att nya och renoverade byggnader följer hållbarhetsstandarder som definieras i EU-taxonomin. Därutöver kan även kommunstyrelser och regionstyrelsens förvaltningar komma att påverkas, såsom exempelvis regionledningskontoret eftersom de ansvarar för den övergripande årsredovisningen och följaktligen även CSRD-rapporteringen.

Kommande datum för införande av CSRD

I Tabell 2 presenteras tidpunkt för införande av CSRD och vilka aktörer som berörs vid respektive tidpunkt.

Tabell 2. Datum för införande av CSRD och vilka aktörer som berörs vid respektive tidpunkt för införande av regelverket.

Införande	Berörs
1 januari 2024 (rapporteras från första räkenskapsåret efter 30 juni 2024)	Stora börsnoterade bolag med fler än 500 anställda
1 januari 2025 (första rapportering 2026)	Stora företag och moderföretag i koncerner som uppfyller minst två av tre kriterier under de två senaste räkenskapsåren: <ul style="list-style-type: none"> ■ Nettoomsättning > 550 MSEK ■ Balansomslutning > 280 MSEK ■ Anställda > 250
1 januari 2026 (första rapportering 2027)	Små och medelstora företag som har värdepapper börsnoterade på reglerad marknad, och som

	<p>uppfyller mer än ett av följande villkor under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Nettoomsättning > 10 MSEK ■ Balansomslutning > 5 MSEK ■ Anställda > 10 <p>Kraven på små och medelstora företag förväntas vara något mindre strikta än för stora företag.</p>
<p>1 januari 2028 (första rapportering 2029)</p>	<p>Icke-EU företag</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Nettoomsättning inom EES² > 1,7 MDSEK <p>Och 1 av följande kriterier:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Dotterföretag i EU som uppfyller rapporteringskrav ■ Filial i EU omsätter > 450 MSEK

EU-taxonomin

EU-taxonomin antogs den 18 juni 2020 och är ett regelverk som hjälper till att klassificera miljömässigt hållbara ekonomiska investeringar (Regeringskansliet, 2022). För att nå de klimatmål och målsättningar som EU satt upp inom ramen för den gröna given behöver investeringar i större utsträckning styras mot hållbara projekt och verksamheter. För att lyckas med detta behöver investerare, företag och beslutsfattare kunna identifiera och jämföra investeringar utifrån gemensamma definitioner om vad som är miljömässigt hållbart (Sveriges Allmännyttan, 2024). EU-taxonomin är således ett klassificeringssystem för miljömässigt hållbara verksamheter.

För att en viss ekonomisk verksamhet ska klassificeras som miljömässigt hållbar ska den bidra väsentligt till ett eller flera av de nedan sex miljömålen och inte orsaka betydande skada för något av de övriga målen. Därutöver behöver verksamheten också uppfylla vissa minimikrav inom social hållbarhet (Sveriges Allmännyttan, 2024).

EU-taxonomin omfattar följande miljömål:

1. begränsning av klimatförändringar
2. anpassning till klimatförändringar
3. hållbar användning och skydd av vatten och marina resurser
4. övergång till en cirkulär ekonomi
5. förebyggande och kontroll av föroreningar
6. skydd och återställande av biologisk mångfald och ekosystem.

² Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Upplysningskraven i taxonomiförordningen implementeras genom CSRD. EU-taxonomin och CSRD är därmed två komplementära regelverk som båda syftar till att öka transparens och hållbarhet inom företag i EU. En central del av CSRD är att företag som omfattas av direktivet måste rapportera i enlighet med EU-taxonomin. Det innebär att företag måste specificera hur stor del av deras verksamhet, investeringar och omsättning som är taxonomiförenliga, alltså klassificerad som miljömässigt hållbar enligt EU-taxonomin. Företag måste även integrera EU-taxonomin kriterier i sin hållbarhetsrapportering och tydligt redovisa hur deras verksamhet bidrar till miljömålen (Finansinspektionen, 2024).

Rapporteringen enligt EU-taxonomin ska genomföras på olika finansiella nyckeltal. Företag som omfattas av EU-taxonomin (se nedan för vilka typer av företag som omfattas) ska upplysa hur stor andel av deras verksamhet som är i linje med lagkravet utifrån finansiella nyckeltal; omsättning, kapitalutgifter (CAPEX) och driftutgifter (OPEX). Finansiella aktörer som omfattas av lagkravet behöver ange olika typer av information beroende på dess marknadserbjudande. Kreditinstitut, det vill säga banker och andra kreditföretag, behöver informera om hur stor andel av deras underliggande investeringar som investerats i ekonomiska aktiviteter som är i linje med EU-taxonomin (green assets ratio), medan kapitalförvaltare behöver informera om hur stor andel av deras fonder och portföljer som utgörs av verksamheter som är i linje med EU-taxonomin (Green investment ratio) (Tillväxtverket, 2023).

Syftet med EU-taxonomin är att få företag och finansmarknadsaktörer att rapportera enligt EU-taxonomin. Det finns dock inget krav i taxonomiförordningen som säger att företag ska vara i linje med EU-taxonomin till en viss nivå, med andra ord uppnå ett visst taxonomibetyg (Tillväxtverket, 2023).

EU-taxonomin förväntas ha en betydande indirekt påverkan på vissa SMF i Stockholmsregionen

De företag som idag omfattas av taxonomiförordningen är finansiella företag (exempelvis banker, kapitalförvaltare och pensionsfonder) samt företag som omfattas av CSRD (se avsnittet om CSRD ovan). Det innebär att från och med 2026 kommer även små och medelstora företag som är börsnoterade att behöva rapportera enligt CSRD och därmed EU-taxonomin. Direktivet berör även offentliga aktiebolag och bolagskoncerner, vilket innebär att merparten av de offentliga bolagen i Stockholmsregionen är skyldiga att rapportera enligt EU-taxonomin.

Precis som för CSRD kommer inte små och medelstora företag (som inte är börsnoterade) vara direkt skyldiga att rapportera enligt EU-taxonomin. Däremot kan de komma att påverkas indirekt. Detta eftersom stora företag kommer att ställa krav på sina leverantörer och underleverantörer att visa på att deras aktiviteter är hållbara och taxonomiförenliga. Kapitalförvaltare och banker som använder EU-taxonomin för att bedöma investeringar kan också välja att bara investera i företag som bedriver taxonomiförenlig verksamhet, vilket gör det viktigt för även mindre företag att visa sitt hållbarhetsarbete.

Eftersom upplysningskraven i taxonomiförordningen implementeras genom CSRD innebär det att regelverken påverkar aktörerna på liknande sätt. Detta bekräftas även genom intervjuerna eftersom respondenterna har svårt att särskilja de båda regelverkens påverkan på aktörerna i Stockholmsregionen. Se därmed avsnittet ovan för mer

information om EU-taxonomin påverkan på små och medelstora företag i Stockholmsregionen.

Baserat på ovan information och intervjuer med representanter från branschorganisationer och kommunala bolag förväntas direktivet också ha en betydande direkt effekt på flera offentliga bolag i Stockholmsregionen. Det är moderbolagen som upprättar själva redovisningen av EU-taxonomin (och CSRD) men det är dotterbolagen inom koncernen som står för innehållet i rapporteringen. De offentliga bolagen uppger att EU-taxonomin har varit tidskrävande eftersom det har krävts mycket tid för att tolka regelverket och identifiera vad det är de omfattas av i direktivet. EU-taxonomin har även krävt att bolagen i vissa fall har behövt gå ner på byggnadsnivå för att leta information till rapporteringen.

Indirekt kan även direktivet komma att påverka förvaltningar inom kommuner och Region Stockholm. Påverkan är densamma som i avsnittet om CSRD. Därutöver kan direktivet komma att innebära att offentliga verksamheter behöver uppfylla EU-taxonomin för att få investerare/lån till större stadsbyggnads- eller infrastrukturprojekt.

Direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD)

Enligt EU-kommissionen står byggnader i unionen för 40 procent av energikonsumtionen och 36 procent av växthusgasutsläppen. Hela EU arbetar för att minska utsläppen av växthusgaser och bli mer klimatneutralt (Europaparlamentet, 2023). En del i det målet är att direktivet för byggnaders energiprestanda, EPBD, omarbetats. Syftet med direktivet är att effektivisera energianvändningen i byggnader i Europa (Boverket, 2024). EPBD trädde i kraft 2002 och har successivt införts i nationella lagar, bland annat som lagen om energideklarering av byggnader i Sverige. Direktivet reviderades 2024, som en del av EU:s intensifiering av energieffektiviseringsarbetet (Energieffektiviseringsföreningen, 2024).

Revideringen av EPBD ingår i kommissionens arbetsprogram ”Fit for 55”, som fastställer visionen för utsläppsfritt byggnadsbestånd senast 2050. Revideringarna innebär bland annat att medlemsstaterna ska (Energieffektiviseringsföreningen, 2024):

- inrätta en nationell byggnadsreoveringsplan,
- säkerställa att nya byggnader är noll-emissionsbyggnader (2028 för alla nya offentligt ägda byggnader och 2030 för alla nya byggnader),
- inrätta en minimistandard för energiprestanda och utvecklingsbanor för progressiv reovering
  - Lokalbyggnader: De sämsta 16 procenten ska reoveras till en minimistandard senast år 2030 och de sämsta 26 procenten senast 2033.
  - Bostäder: fastställa en utvecklingsbana som leder till en minskning av den genomsnittliga energianvändningen i bostadsbeståndet med 16 procent fram till 2030 och med 20–22 procent fram till 2035. 55 procent av minskningen av den genomsnittliga primärenergianvändningen måste uppnås genom reovering av bostadshus med sämst prestanda.

- Inrätta ett system för renoveringspass³
- Fastställa krav för att säkerställa att byggnader som inte är avsedda för bostäder är utrustade med fastighetsautomation/kontrollsystem.

Europaparlamentet godkände direktivet under våren 2024 och efter det har medlemsländerna två år på sig att genomföra direktivet i nationella regelverk. Medlemsländerna får själva välja vilka styrmedel och åtgärder som är lämpliga att använda för att uppnå de kravställda nivåerna (Energiföretagen, 2024).

Boverket och Energimyndigheten har fått fyra uppdrag av regeringen för att förbereda så att direktivet kan bli en del av svensk lagstiftning senast den 29 maj 2026 (Energimyndigheten, 2024).

EPBD förväntas ha en betydande direkt effekt på SMF samt offentliga bolag och verksamheter i Stockholmsregionen

De aktörer som kommer att påverkas av direktivet är framför allt fastighetsägare, byggbolag, kommuner och regioner samt dess bolag. Kraven kan bland annat komma att innebära att de måste genomföra energirenoveringar, installera energieffektiva system, följa regler om energicertifiering, installera solenergi och tillhandahålla infrastruktur för hållbar mobilitet (laddinfrastruktur för bil och cykel samt cykelparkering). Även byggföretag som utvecklar nya fastigheter kommer att påverkas av regelverket eftersom de måste designa och bygga med energiprestanda i åtanke och för att alla nya byggnader måste uppfylla kraven på nära-nollemissionsbyggnader. Därutöver kan även företag som erbjuder energieffektiviserings tjänster komma att påverkas eftersom bland annat fastighetsägare behöver genomföra åtgärder för att uppfylla kraven.

I Stockholmsregionen är bygg- och fastighetsverksamhet den fjärde och femte största sektorn sett till arbetstillfällen för små och medelstora företag, samt att det finns ett flertal stora offentliga fastighetsbolag. Det innebär att de förvaltningar som ansvarar för planering och byggnation av offentliga byggnader och infrastruktur kommer att behöva anpassa sig till energieffektiviseringskraven i EPBD. Detta för att säkerställa att byggnader följer de nya prestandakraven, inklusive införandet av energicertifikat och renoveringsplaner.

EPBD förväntas därmed ha en betydande direkt påverkan på små och medelstora fastighets- och byggbolag samt offentliga fastighetsbolag och verksamheter i Stockholmsregionen. Respondenterna framhåller att direktivet är problematiskt eftersom det kommer att kräva stora investeringar/kapital för att leva upp till kraven samtidigt som det troligtvis inte kommer att leda till minskad klimatpåverkan (se mer om detta i kapitlet om regelverkens upplevda klimatpåverkan).

Även företag som genomför nybyggnationer kommer att påverkas eftersom nybyggnationer ska vara energieffektivare än tidigare. Kraven på fossilfria utsläpp kan i sin tur också komma att innebära att fler fastighetsägare kanske väljer bort fjärrvärme – som inte är fossilfritt – och i stället väljer el. Detta kan i sin tur ha effekter på fjärrvärme-

---

³ Dokument eller certifikat som utfärdas när en byggnad eller ett objekt genomgår en renovering. Renoveringspasset syftar till att säkerställa att renoveringen utförs enligt gällande byggnormer och standarder samt att arbetet är dokumenterat.

branschen. Därutöver kan direktivet även komma att sätta ännu större press på behovet av el, vilket redan idag beskrivs som en flaskhals.

Rätt till reparation (R2R)

Våren 2024 röstades direktivet om Rätt till reparation igenom i EU. Bakgrunden är att förtida kassering av konsumtionsvaror orsakar stor negativ påverkan på klimatet och miljön genom utsläpp av koldioxid och användning av resurser (Svensk Handel, 2024). Konsumtionsvaror som kasseras i förtid leder även till stora mängder avfall. Direktivet och de nya reglerna stärker därmed rätten till reparation. Målet med regelverket är att minska mängden avfall och stärka reparationsbranschen genom enklare, mer tillgänglig och kostnadseffektiv reparation (Europaparlamentet, 2022). Regelverket har dock ännu inte implementerats i svensk lagstiftning och det finns inte heller (än så länge) något exakt datum för implementering.

Rätt till reparation är en del av ramlagstiftningen Sustainable Products Initiative (SPI) och initiativet är en central del av den europeiska handlingsplanen för cirkulär ekonomi (CEAP). SPI syftar till att anpassa produkter för klimatneutralitet, resurseffektivitet och en cirkulär ekonomi, minska avfall och göra hållbara produkter till en norm inom unionen (Svenskt Näringsliv, 2022).

De nya reglerna ser till så att tillverkare tillhandahåller snabba och kostnadseffektiva reparationstjänster och informerar konsumenter om deras rätt till reparation. Varor som repareras under garanti får den lagstadgade garantin förlängd med ett år. När den garantin har löpt ut ska tillverkaren fortfarande vara skyldig att reparera vanliga hushållsprodukter, som är reparerbara enligt EU-lagstiftningen, till exempel tvättmaskiner, dammsugare och smarttelefoner. Listan över produktkategorier kan förlängas med tiden. Konsumenter ska också kunna låna en enhet medan den egna repareras eller, om en reparation inte är möjlig, kunna få välja en reoverad enhet (Europaparlamentet, 2024).

Med ovanstående nya krav kommer säljare och tillverkare sannolikt behöva tillhandahålla relevanta reservdelar, reparationsrelaterad information, rätt kompetens och verktyg för att kunna reparera varor som omfattas av direktivet.

R2R förväntas ha en betydande påverkan på små och medelstora detaljhandelsföretag i Stockholmsregionen

De aktörer som påverkas av regelverket är de företag som tillhandahåller hushållsprodukter, både säljare och tillverkare, såsom tvättmaskiner, dammsugare, smarttelefoner och cyklar (Europaparlamentet, 2022). I Stockholmsregionen är handel den näst största sektorn för små och medelstora företag.

Rätten att reparera kommer därmed initialt ha en betydande påverkan på små och medelstora detaljhandelsföretag som tillhandahåller elektronikprodukter i Stockholmsregionen. Respondenterna framhåller att det främst är kompetensfrågan som påverkar både stora och små detaljhandelsföretag. Därutöver anses även efterfrågan hos konsumenter vara en utmaning framöver. Även teknikföretag förväntas påverkas eftersom dessa företag tillhandahåller och distribuerar reservdelar.

Utmaningar vid implementering av regelverken

I intervjuerna uppges det finnas flera utmaningar kopplat till regelverken beskrivna i föregående kapitel. Företag och organisationer upplever det bland annat som resurskrävande att både tolka regelverken och följa dem (särskilt när det gäller rapportering och redovisning). Detta förutsätter att det både finns tid, kunskap och personella resurser i verksamheterna. Många företag och organisationer upplever det så pass resurskrävande att följa regelverken, att annat hållbarhetsarbete riskerar att nedprioriteras.

Många regelverk som ska implementeras på kort tid

En övergripande utmaning, enligt flera branschföreträdare, är att det är många regelverk från EU som ska implementeras på kort tid. Företagen har därmed svårt att veta hur, när och vilka åtgärder som ska vidtas. Såsom beskrivs i avsnittet nedan, är det resurskrävande för företagen att sätta sig in i varje nytt regelverk.

Ytterligare en faktor som försvårar arbetet är att det, enligt flera intervjupersoner, skiljer sig hur de nya regelverken tolkas och implementeras. Detta gäller särskilt mellan länder, men även mellan tillsynsaktörer i Sverige – är tillsynsaktören lokal/regional, kan regelverken tolkas olika inom Sverige. I intervjuerna uppges det även vara en utmaning att tillsynsmyndigheternas verksamheter dras ner på, då kompetens och resurser behövs för att vägleda kring regelverken.

Kopplat till detta uppges en utmaning vara att regelverken och deras standarder inte är globala, vilket gör att företag som verkar utanför EU har ett omfattande och dyrt arbete att samla in den data som behövs för att rapportera enligt regelverken.

Resurskrävande att leva upp till direkta och indirekta redovisnings- och rapporteringskrav

En utmaning beskrivs vara att det är resurskrävande att följa regelverken, allra främst CSRD och EU-taxonomin. Intervjupersonerna uppger att det för företagen/organisationerna krävs tid och kunskap för att dels sätta sig in i och förstå regelverken, dels att genomföra själva rapporteringen (inklusive att ta fram dataunderlag). En branschföreträdare berättar:

”Jag tror att en stor utmaning är all redovisning som ska göras och svårigheten att få betalt för detta av kund. Det är dels en kunskapsfråga, men också en resursfråga - det är väldigt mycket redovisning som ska in!”

En del av företagen/organisationerna upplever det som svårt att upprätta en hållbarhetsrapport eftersom kommissionens standarder är omfattande och komplicerade. Det är även många bedömningar som ska göras, om väsentlighet och påverkan på omgivningen, vilket upplevs som svårt och subjektivt. Därefter ska aktörerna se över vilka

datapunkter som det ska rapporteras på. Detta uppges i intervjuerna vara en utmaning även för de största företagen.

Regelverken beskrivs således kräva stor kunskap och tidsåtgång av aktörerna, vilket utgör en utmaning då få företag inte har detta in-house. Branschorganisationerna uppges att många därför köper in hållbarhetskonsulter (främst mindre företag), och/eller anställer en person – eller en hel avdelning – för att arbeta med detta (främst större företag, men även flera kommunala bolag och exempelvis Stockholms stadshus). Några köper även in systemstöd för att underlätta arbetet. Allt detta uppges kunna bli oerhört dyrt. Samtidigt dras slutsatsen att hållbarhetskonsulter är ett yrke som gynnas av lagstiftningen.

Hållbarhetschefer och ekonomiansvariga kommer behöva både kompetensutveckling och tid för att förstå allt i rapporteringen. När det gäller EU-taxonomin är det även sannolikt att befattningar som förvaltare, teknisk chef och projektledare kan behöva kunskapsutveckling – till exempel för att veta hur man ska kravställa installationer så att de är i linje med EU-taxonomin. Sveriges Allmännyttan uppskattar exempelvis att det kan komma att kosta medlemmar cirka 1–2 miljoner kronor att anpassa sig efter regelverken.

I intervjun med Svenskt Näringsliv hänvisas till en konsekvensanalys⁴ framtagen av konsultföretaget Milieu och tankesmedjan CEPS (Centre for European Policy Studies). Av analysen framgår att regelverket innebär direkta kostnader som består av administrativa kostnader för själva rapporteringen, kostnader för revision och för att rapportera i det digitala formatet som direktivet kräver. De indirekta kostnaderna för direktivet består bland annat av att de rapporteringspliktiga företagen behöver inhämta information från andra företag i värdekedjan. För de mindre företagen som ska rapportera enligt CSRD förväntas den direkta kostnaden bli femhundra tusen kronor i engångskostnader och knappt en miljon i årliga återkommande kostnader. Eftersom det är mindre företag kan kostnaderna komma att bli betydande. Mindre företag har i regel mer begränsade resurser och kompetens på plats för att rapportera. Det är därför inte orimligt att anta att genomförandet av direktivet kommer att vara en särskild stor utmaning för dessa företag.

Hur resurskrävande anpassningen efter regelverken är varierar beroende på aktör

Aktörerna drabbas i olika utsträckning av hur resurskrävande det är att anpassa sig efter regelverken, främst CSRD och EU-taxonomin. Företag inom fastighetsbranschen drabbas särskilt hårt, då det är en kapitalintensiv bransch med många finansiärer. Därtill lyfter Sveriges Allmännyttan att offentliga bolag har mindre erfarenhet av hållbarhetsrapportering än börsnoterade företag som gjort Taxonomirapporteringen i två år. Samtidigt beräknar Sveriges Allmännyttan att det efter de första tre åren lär lätta och ta mindre tid och resurser. Även Stockholms stadshus bedömer att det lär ta ungefär den tiden innan de och deras dotterbolag vant sig vid rapporteringen.

Ett argument som kan förekomma i dessa sammanhang är att mindre företag får mindre rapporteringsbörda, om vilket Svenskt Näringsliv säger följande:

---

⁴ <https://www.efrag.org/sites/default/files/sites/webpublishing/SiteAssets/05%20EFRAGs%20Cover%20Letter%20on%20the%20Cost-benefit%20analysis.pdf>

”Vissa argumenterar att de mindre företagen inte behöver rapportera på allt vilket gör det mindre omfattande - vilket stämmer. Men CSRD bygger på stora bedömningar, och du måste ändå revisorgranska, så oavsett måste du gå igenom hela processen och dokumentera allt. Så det kan i slutändan vara minst lika betungande för de små företagen.”

I intervjuerna lyfts att de mindre företagen förvisso inte påverkas direkt av CSRD, men däremot indirekt. Detta beror på kraven i CSRD att rapportera för hela värdekedjan. På grund av rapporteringskraven på de större företagen, kräver de information från sina underleverantörer – och/eller att de ska genomgå kvalitetsgranskning, certifieringar med mera. De mindre företagen kan således behöva göra gedigna hållbarhetsredovisningar och rapporter, även om lagstiftningen inte kräver det, eftersom det underlättar för de stora företagen i deras rapporteringsarbete. Som en intervjuperson berättade:

”Rapporteringar för värdekedjan inbegriper många svåra bedömningar och är ett omoget område.”

Ju längre ner i kedjan, desto mer komplext blir det för de större företagen att ta ansvar. Svensk Handel lyfter här att en av företagets största kostnader är att skapa en digitaliserad spårbarhet av hela värdekedjan och eventuellt även anställa spårbarhetskunniga.

Arbetet blir väldigt betungande för de små företagen:

”De stora företagen kan, även om det är betungande, ändå svälja det köttben som CSRD är – det är svårare för de mindre företagen.”

Det framkommer i intervjuerna att EU jobbar med en frivillig standard för SMF om hållbarhetsrapportering. Syftet är att underlätta dessa företags rapporteringsarbete till de större företagen. Svenskt Näringsliv uppger dock att detta inte alltid fungerar, då större företag vanligtvis vill ha information på produktnivå från sina underleverantörer snarare än hållbarhetsinformation om företaget.

Oro för att annat hållbarhetsarbete inte ska mäktas med

En effekt av det resurskrävande arbetet som knyts till CSRD och EU-taxonomin, uppges i intervjuerna vara att allt för mycket tid och resurser läggs på rapporteringsarbete. Företrädare för branschorganisationer förmedlar att många medlemsföretag är oroliga över att annat hållbarhetsarbete kommer att trängas undan på grund av regelverken – de administrativa kraven hindrar dem från att lägga resurser på det hållbarhetsarbete de vill göra i verksamheten. En näringslivsföreträdare beskriver det som följande:

”Rapporteringsbördan blir ju nu lavinartad för medlemmarna. Nu är därför regelverken huvudsakligen en administrativ övning, snarare än att de leder till någon faktisk förändring.”

Utmaning att höja byggnadsstandarder

I intervjuer med både kommunala bolag och företrädare för fastighets- och bostadsföretag lyfts att det kommer bli en utmaning att följa de krav som finns i EPBD. Hur stor utmaning det är kommer att bero på hur omfattande regelverken blir, till exempel beräknar Boverket nu hur många byggnader som kommer omfattas.

Enligt Sveriges Allmännyttan kommer kraven att komma på beståndsnivå, där de sämsta byggnaderna måste förbättra sig – vilket kommer med omfattande kostnader. Svenska bostäder gör följande bedömning:

”Men det kommer vara ett väldigt stort bestånd som behöver åtgärdas, men ser det som mer eller mindre fysiskt omöjligt att få upp alla byggnader till energiklass A.”

Företrädare för SISAB uppger att de redan nu genomför åtgärder i linje med EPBD, men att dessa åtgärder inte vidtagits till följd av direktivet. Exempelvis har bolaget sedan 2014 arbetat med energieffektiviseringar genom bland annat digitaliseringsprocesser för att optimera driften.

Relativt låg kännedom om R2R bland detaljhandelsföretagen

Bland företagen generellt inom detaljhandel är det cirka hälften som känner igen lagstiftningen Rätt till reparation. Lika många känner sig dock osäkra på vad regleringen kommer att innebära i praktiken. Bland de företag som har börjat anpassa sitt arbetssätt befinner sig de flesta i ett tidigt stadium. I genomsnitt har vart femte företag börjat diskutera stegen framåt för lagförslaget, och nästan en lika stor andel har antingen fattat beslut om eller redan etablerat ett arbetssätt som ska göra det möjligt att följa reglerna när de införs.

Små och medelstora handlare har i mindre grad påbörjat arbetet med att anpassa sig till regelverket än stora företag, detta är troligtvis på grund av att små och medelstora företag saknar resurser att avvara för att kunna vara proaktiva. Kommande regleringar, däribland Rätt till reparation, kommer kräva resurser och kompetens. Idag är det ungefär vart sjätte detaljhandelsföretag som upplever att de har resurser och kompetens som krävs för att implementera kommande regleringar. Det är främst mindre företag som är oroliga, men även de större är osäkra på om nuvarande resurser kommer att räcka till.

Regelverkens upplevda klimatnytta

Sammanfattningsvis ser de intervjuade positivt på att regelverken finns. De bedöms leda till förändringar hos de offentliga bolagen och hos branschorganisationernas medlemmar som kan ha en positiv effekt på klimatet. Därtill uppges ett gediget, och väl redovisat, hållbarhetsarbete utgöra en konkurrensfördel för svenska företag på den internationella marknaden.

Det upplevs viktigt att regelverken finns, men svårt att bedöma dess effekter på klimatet

Många av de intervjuade framhåller att de ser positivt på att regelverken finns eftersom de för hållbarhetsarbetet inom EU framåt. Flera branschorganisationer lyfter även att regelverken bidrar till ökad samsyn, standardisering och jämförbarhet kring hållbarhetsfrågorna vilket underlättar för företag som verkar över landsgränserna. Svenskt Näringsliv bedömer det som särskilt positivt att CSRD standardiserar hållbarhetsrapporteringen. Samtidigt framkommer det från flera branschföreträdare att de hade föredragit om standarderna gällde även globalt, dvs även utanför EU.

De fyra regelverken har implementerats i olika utsträckning i Sverige och gällt i olika lång tid. I intervjuerna lyfts att detta påverkar hur mycket regelverken lett till förändringar i aktörernas arbete, vilket i förlängning påverkar om regelverken haft någon påverkan på klimatet.

När intervjupersonerna ombes uppskatta regelverkens klimatpåverkan uppger de – branschföreträdare liksom kommunala bolag – att det är svårt att bedöma. Det gäller särskilt de regelverk som inte har implementerats i svensk lag än, men även de som gällt en längre tid. Detta beror dels på att det är svårt att urskilja effekten av just regelverken, dels – och kanske främst – att allt är så pass nytt att det är osäkert hur regelverken kommer implementeras i Sverige och vilka åtgärder aktörerna kommer ta till följd av detta. Som exempel uppger Svenska Bostäder:

”Vi har gjort en översyn av beståndet och hur mycket som ska behöva lyftas och sett över investeringsbehov. Vi kommer inte göra så mycket mer innan vi vet hur den svenska lagstiftningen kommer att se ut.”

Lyfter hållbarhetsfrågorna till strategisk nivå

CSRD och EU-taxonomin har varit gällande som lag i Sverige i några år och flera aktörer har haft tid att anpassa sina verksamheter efter regelverken. En av de åtgärder som vidtagits med störst klimatnytta, enligt intervjupersonerna, är att hållbarhetsarbetet har lyfts till strategisk nivå i många verksamheter. Det är numera styrelsen som är ansvarig för och som måste klubba igenom hållbarhetsredovisningen.

I och med att hållbarhetsfrågorna lyfts till strategisk nivå, beskriver flera branschorganisationer att företag samtidigt bygger upp sin kompetens om frågorna. Det utvecklas även interna processer och samarbeten inom företagen för att stärka

hållbarhetsarbetet. Utvecklingen av interna processer och kompetens för att möta kraven i regelverken uppges jacka bra in i företagens redan pågående hållbarhetsarbete. Samtidigt uppges branschföreträdare att ett antal företag gör mer än vad som behövs:

”Avsaknad av bra och tydliga riktlinjer [för CSRD och EU-taxonomin] gör just att många gör för mycket...” (för vidare om detta, se avsnitt nedan).

I intervjuer med branschföreträdare lyfts att ytterligare en effekt av regelverken är att hållbarhetsfrågor lyfts till en strategisk nivå, vilket resulterar i att hållbarhetsåtgärder tas in i den dagliga verksamheten. Exempelvis uppges att många bolag i fastighetsbranschen börjat med återbruk. Ytterligare ett exempel beskrivs av en branschorganisation:

”Just nu innebär regelverken främst mycket data och rapportering, men flera företag har börjat se över förluster i produktion. Exempelvis har många märkt att tryckluft är en energitjuv. Jag tror att regelverken kommer att påverka företagens klimatpåverkan, men vill man ha resultat så måste kunderna efterfråga detta - och det kommer troligen att ske nu 2025.”

Klimatnyttan av EPBD är osäker

Företrädare för Sveriges Allmännyttan bedömer att EPBD kan minska klimatpåverkan av nybyggnationer. Det framhålls även att EU-taxonomin inte kommer att hindra nybyggnationer. Detta eftersom det inte är ett krav att bolag följer EU-taxonomin, utan behöver endast redovisa hur många procent som är linjerat med regelverket.

Flera branschorganisationer och offentliga bolag menar därutöver att de fastigheter som idag har en hög energianvändning ofta är små enheter som är slitna och saknar ekonomi. De menar att om dessa fastigheter ska renoveras kommer det snarare att innebära mer klimatskada än klimatnytta. SISAB framhåller att de snarare skulle vilja fokusera på stora byggnader, vilket är både mer ekonomiskt och klimatmässigt bättre än att enbart fokusera på byggnader med hög energianvändning.

Även Sveriges Allmännyttan, som är en branschorganisation för allmännyttiga kommunala och privata bostadsföretag, menar att EPBD kommer att ha en betydande påverkan på deras medlemmar. Det är framför allt de retroaktiva kraven som påverkar aktörerna, alltså att hela beståndet av byggnader ska energieffektiviseras. Därutöver är de skeptiska till att direktivet innehåller både energieffektiviseringsmål och klimatmål. Sveriges Allmännyttan bedömer att det kommer vara svårt för deras medlemmar att klara av att göra investeringar som hämtas hem ekonomiskt, men även klimatmässigt.

”Är det besparingar i energi eller minskad klimatpåverkan vi ska fokusera på? I svensk kontext blir det knepigt eftersom vi mer eller mindre inte har fossil uppvärmning av våra byggnader.”

Svenska företag kan nyttja regelverken som en konkurrensfördel

Flera företrädare för branschorganisationer uppger att regelverken är viktiga för svenska företag ur konkurrenssynpunkt. Svenska företag står ut internationellt som just hållbara. Att ha ett ännu mer gediget, och väl redovisat, hållbarhetsarbete gynnar således svenska företag. Nyttan beskrivs av en intervjuperson som följande:

”Jag tror också att vi i Sverige kan nyttja detta som en konkurrensfördel. Många EU-länder har inte kommit så långt än, så när kunderna visar att de är intresserade av koldioxidutsläpp så kommer vi i Sverige kunna visa bra värden – det är en konkurrensfördel.”

För exempelvis fastighetsbranschen beskrivs det gynna företagen – och Sverige – då hållbarhetsarbetet kan locka hit kapital och investerare eftersom de vill placera sina pengar i hållbara investeringar.

I intervjuerna lyfts att det inte bara är en konkurrensfördel gentemot företag i andra länder, utan även nationellt. En branschorganisation berättar att de uppmanar företagen att paketera sitt hållbarhetsarbete som ett mervärde – kunden ges något extra.

Behov av stöd och ytterligare regelverk som kan påverka aktörerna

I intervjuerna framkommer att de kommunala bolagen och de aktörer som bransch- och näringslivsorganisationerna företräder är i behov av stöd kopplat till regelverken. Behovet kan kategoriseras i två grupper – mer direkta stöd och mer övergripande stöd samt åtgärder.

Aktörerna erhåller viss tolknings- och anpassningsstöd

För det första så är aktörerna i behov av stöd i hur regelverken ska tolkas och hur verksamheterna ska anpassa sig efter regelverken. Här lyfts särskilt CSRD och EU-taxonomin. Majoriteten av de intervjuade näringslivs- och branschorganisationerna uppger att de stöttar sina medlemmar i att tolka och anpassa sig efter regelverken. Exempel på insatser är:

- Informerar medlemmarna om regelverken i god tid (något som Fastighetsägarna lyfter som särskilt viktigt inom byggbranschen, i och med de långa planprocesserna som gör det svårt med regelverkens korta ledtider).
- Tar fram stödmaterial såsom vägledande guider.
- Håller i referensgrupper och skapar plattformar för dialog.
- Tar fram hjälpverktyg (exempelvis tar FKG fram mjukvara för branschen som hanterar data för redovisning, och Sveriges Allmännyttan tar fram verktyg för hur man ska genomlysna byggnader för EU-taxonomin).

Samtidigt framhåller organisationerna att deras främsta uppgift inte är att erbjuda stöttning och tjänster till sina medlemmar, utan att vara medlemmarnas röst för sakfrågorna. Det kan tilläggas att även några kommunala bolag har genomfört kompetenshöjande insatser internt. Exempelvis genomförde SISAB en seminarierie om CSRD och EU-taxonomin. Stockholms stadshus har genomfört kunskapshöjande insatser för sin styrelse och ska under hösten utbilda dotterbolagens styrelser.

De flesta bransch- och näringslivsorganisationerna som har intervjuats uppger att de själva inte är i behov av stöd utan upplever sig besitta den kunskap de behöver för att både driva organisationens sakfrågor och stötta sina medlemmar.

Utöver bransch- och näringslivsorganisationernas arbete, framkommer det i intervjuerna att flera myndigheter bedriver både stötningsarbete och forskningsprojekt om regelverken. Ett sådant exempel som beskrivs är det samlingsuppdrag som regeringen gett till Energimyndigheten om bland annat EPBD, där myndigheten ska ta fram underlag för genomförande av delar av EU-direktivet (där ett förslag från myndigheten är att se över den kommunala energi- och klimatrådgivningen).

Behov av samsyn och acceptans för regelverken

Flera bransch- och näringslivsorganisationer nämner att det finns ett behov att skapa samsyn kring regelverken.

Kopplat till EU-taxonomin lyfts att regelverket ibland misstolkas. Tanken bakom regelverket uppges i intervjuerna vara att det ska ses som ”en resa”, där aktörer steg för steg blir mer hållbara. Likväl bedömer många observatörer (NGOs, andra företag med mera) endast resultaten – de ser inte resan. En intervjuperson önskar att offentliga aktörer i Sverige förtydligar tanken och syftet bakom regelverket, så att aktörer bedöms på rätt sätt.

Kopplat till CSRD lyfts behovet av en allmän acceptans för standarden. Det är, som nämnt i avsnittet ovan, resurskrävande för små företag att ge de större företagen den information de kräver. Flera branschorganisationer lyfter vikten av att det därför måste finnas allmän acceptans för CSRD som standard, så att de större företagen inte hittar på andra sätt att be om information. Det behövs konsensus om vilken information som krävs av företagen – en konsensus som även offentliga aktörer uppges kunna verka för.

Därtill lyfter representanten för Stockholms stadshus en önskan om ökad samverkan kring de fyra regelverken. Samverkan uppges behöva ske mellan samtliga sektorer – stat, region, kommun, privat sektor och civilsamhället.

Ytterligare regelverk som lyfts

Intervjuerna har främst berört de fyra regelverken CSRD, EU-taxonomin, EPBD och Rätt till reparation. Några ytterligare regelverk har kommit upp under intervjuerna. Dessa regelverk, och i vilket samband dem lyfts, redogörs kortfattat för nedan:

- **Energieffektiviseringsdirektivet.** Fastighetsägarna bedömer att Sverige kan behöva införa nya styrmedel till följd av direktivet, vilka kan komma att påverka byggnads- och fastighetssektorn. Även offentliga aktörer pekas ut i direktivet, då de träffas av direkta krav att energieffektivisera en viss mängd per år. För offentliga hyresgäster innebär det att de kan komma att behöva förhandla med fastighetsägarna för att säkra energieffektivisering – eftersom kraven ligger på de offentliga, kan de även komma att behöva stå för finansieringen.
- **Elmarknadsdirektivet.** Kopplat till detta direktiv nämner exempelvis Fastighetsägarna hur nätägare i Stockholmsregionen kan behöva rusta nätet för att ta emot större kapacitet.
- **Naturrestaureringslagen.** Fastighetsägarna beskriver hur lagen som antogs av EU-kommissionen 2024 kommer att påverka Stockholmsregionen – även om det ännu inte går att veta exakt på vilket sätt. I intervjun framkommer att de nordiska länderna fick igenom att viss hänsyn kan tas till att vi har mycket grönska – även i våra städer. Likväl bedömer intervjupersonen att implementeringen av lagen kommer att påverka den fysiska miljön. Här lyfts även utmaningen med att Sverige har decentraliserat planeringen till kommunerna, vilket gör att det går direkt från EU till kommunerna – något som kan bli en utmaning, och där regionerna kan fylla en funktion.

- **Corporate Sustainability due diligence directive (CS3D).** Direktivet antogs maj 2024 och omfattar bara de allra största företagen. Flera aktörer nämner detta direktiv i intervjuerna. Exempelvis nämner Sveriges Allmännyttan att Stockholms Stadshus AB omfattas av direktivet.

Slutsatser och arbetet framåt

Regelverken CSRD, EU-taxonomin, EPBD och Rätt till reparation har alla en direkt och/eller indirekt påverkan på små och medelstora företag inom de största sektorerna i Stockholmsregionen. Regelverken CSRD, EU-taxonomin och EPBD har även en direkt påverkan på flera av de offentliga bolagen i Stockholmsregionen.

Näst intill alla företag i Stockholmsregionen påverkas av CSRD och EU-taxonomin. Antingen direkt för att de själva är rapporteringsskyldiga, eller indirekt eftersom de är i de rapporteringsskyldiga företagens värdekedjor. Exempelvis påverkas företag inom tillverkningsindustrin eftersom de behöver ta fram information till de större företagen och/eller behöver genomgå kvalitetsgranskning, certifiering med mera. De mindre företagen kan således också behöva göra gedigna hållbarhetsredovisningar och rapporter, även om lagstiftningen inte kräver det, eftersom det efterfrågas av de stora företagen inför deras rapportering.

CSRD och EU-taxonomin påverkar även indirekt de små och medelstora företagen inom sektorerna Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik samt Informations- och kommunikationsverksamhet. Dessa två sektorer är, till skillnad från många andra regioner, bland de största för små och medelstora företag i Stockholmsregionen. Precis som för övriga företag, kan flera företag inom dessa två sektorer komma att uppleva regelverken som resurskrävande – men till skillnad från övriga sektorer utgör regelverken även en tydlig affärsmöjlighet för flera av företagen eftersom efterfrågan på hållbarhetsrevisorer och konsulter ökar kraftigt samt på dataföretag som kan utveckla och sälja systemstöd som underlättar redovisningsarbetet.⁵

CSRD och EU-taxonomin påverkar även direkt flera offentliga bolag i Stockholmsregionen eftersom bolagen är rapporteringsskyldiga enligt regelverken. Det är därmed många av aktörerna som köper in hållbarhetskonsulter och/eller anställer personal för att arbeta med frågorna.

EPBD har ännu inte implementerats i svensk lagstiftning, men förväntas ha en stor direkt påverkan på små och medelstora företag inom den fjärde och femte största sektorn (Fastighetsverksamhet och Byggverksamhet) i Stockholmsregionen. Stockholmsregionen är ett av de områden som växer mest i Sverige och det finns därmed många små och medelstora företag som förväntas träffas av EPBD. Fastighetssektorn förväntas främst påverkas av kraven som ställs på befintliga byggnader, medan sektorn Byggverksamhet behöver uppfylla kraven på nybyggnationer. Detta kan bli kostsamt inte bara för företagen, utan även för Stockholmsregionens offentliga bolag som även de måste efterleva kraven i regelverket.

Rätt till reparation har ännu inte implementerats i svensk lagstiftning, men förväntas ha en stor påverkan på små och medelstora företag inom den näst största sektorn (Handel) i Stockholmsregionen. Kännedomen om lagstiftningen är ännu relativt låg bland företagen och de företag som känner till Rätt till reparation är osäkra på vad regleringen kommer att innebära i praktiken.

---

⁵ Notera: WSP har inte fått svar från flera av de organisationer vi sökt inom sektorerna: FAR (branschorganisation inom redovisning, revision och rådgivning), Sveriges Managementkonsulter och Advokatsamfundet.

Baserat på detta kunskapsunderlag, kan ett antal sammanfattande övergripande slutsatser dras. Regelverken är fortsatt relativt nya eller har ännu inte implementerats i svensk lagstiftning, vilket gör det svårt att bedöma både regelverkens påverkan på aktörer liksom regelverkens effekter på klimatet – på regional, nationell och EU-nivå. För vissa regelverk är det till och med för tidigt att ens säga exakt vilka som kommer träffas (till exempel EPBD). Samtidigt är regelverken utformade så att det är tydligt att många aktörer, på något sätt, kommer påverkas i stor utsträckning. Företag och offentliga bolag genomför åtgärder i sina verksamheter för att möta både de direkta kraven som ställs på dem i regelverken, liksom de indirekta krav som följer av att företagen är en del av en värdekedja eller som följer av ändrad efterfrågan.

Det går därmed att konstatera att regelverken både kan ha en positiv och en negativ påverkan på aktörerna. Att anpassa verksamheten efter regelverken medför stora kostnader, som blir mer betungande ju mindre verksamheten är. Anpassningen kan, beroende på regelverk, innebära allt från kunskapshöjande insatser till personella förändringar eller ändringar i den dagliga driften. Därtill är det resurskrävande att hålla sig uppdaterad kring regelverken, särskilt eftersom det är många regelverk som implementeras under en kort tidsperiod.

Samtidigt ser många aktörer positivt på regelverken och upplever att de för hållbarhetsarbetet framåt. Detta, i sin tur, kan stärka konkurrenskraften. Mer hållbara verksamheter, som även kan redogöra för sitt hållbarhetsarbete, kan få stärkt konkurrenskraft på den globala marknaden – något som Sverige redan är känt för.

Region Stockholms fortsatta arbete

Det framkommer i intervjuerna att det finns behov av mer konkret stöd kopplat till regelverken. En del av behoven tillgodoses genom insatser som utförs av exempelvis bransch- och näringslivsorganisationer och/eller genom intern kompetensutveckling hos både företag och offentliga bolag. Likväl lyfts att behoven kvarstår och eftersom det är många regelverk som just implementerats – och fler kommer att implementeras framöver – finns fortsatt behov av stöd kopplat till tolkning och anpassning.

Därtill uppges i intervjuerna att det finns ett behov av att skapa samsyn, acceptans och dialog kring regelverken – något som är svårt för en enskild aktör att göra. Här bedömer WSP att den regionala nivån kan ta en roll. Det finns många exempel på hur regioner tar en samordnande roll i olika frågor och i flera fall formaliserar detta genom en samverkansarena eller forum. I och med att EU:s klimatregelverk har och/eller förväntas komma att ha en omfattande påverkan på ett stort antal aktörer i Stockholmsregionen, kan en samordning av berörda aktörer fylla ett syfte.

Referenser

- Boverket. (den 25 06 2024). Så arbetar Boverket med EU-direktivet för byggnaders energiprestanda. Hämtat från <https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/nyheter/sa-arbetar-boverket-med-eu-direktivet-for-byggnaders-energi-prestanda/>
- Business Region Göteborg. (den 04 07 2024). CSRD: En guide för företag. Hämtat från <https://www.businessregiongoteborg.se/aktuellt/artiklar/csr-d-en-guide-for-foretag>
- Energieffektiviseringsföreningen. (2024). De viktigaste förändringarna i det reviderade energiprestandadirektivet för byggnader (EPBD). Hämtat från https://eneff.se/wp-content/uploads/2023/06/Sammanfattning-revideringar-i-EPBD-2024_Eneff.pdf
- Energieffektiviseringsföreningen. (den 16 10 2024). Energy Performance of Buildings Directive (EPBD). Hämtat från <https://eneff.se/kunskapsdatabas/energy-performance-buildings-directive-2/>
- Energiföretagen. (den 14 03 2024). Europaparlamentet godkände direktivet om byggnaders energiprestanda. Hämtat från <https://www.energiforetagen.se/medlemsportalen/medlemsnyheter/2024/mars/europaparlamentet-godkande-direktiv-om-byggnaders-energi-prestanda/>
- Energimyndigheten. (den 16 10 2024). Samlingsuppdrag genomförande EPBD, EED, RED. Hämtat från <https://www.energimyndigheten.se/effektiv-energianvandning/effektiv-energianvandning/program-och-uppdrag/byggnaders-energi-prestanda/>
- Europaparlamentet. (den 04 04 2022). "Rätten att reparera" - EU:s plan för att göra det mer intressant att laga. Hämtat från <https://www.europarl.europa.eu/topics/sv/article/20220331STO26410/ratten-att-reparera-eu-s-plan-for-att-gora-det-mer-intressant-att-laga>
- Europaparlamentet. (den 14 03 2023). Parlamentet stöder en klimatneutral byggsektor senast 2050. Hämtat från <https://www.europarl.europa.eu/news/sv/press-room/20230310IPR77228/parlamentet-stoder-en-klimatneutral-byggsektor-senast-2050>
- Europaparlamentet. (den 23 04 2024). Reparation ska bli enklare och mer tilltalande för konsumenter. Hämtat från <https://www.europarl.europa.eu/news/sv/press-room/20240419IPR20590/reparation-ska-bli-enklare-och-mer-tilltalande-for-konsumenter>
- Finansinspektionen. (den 16 10 2024). Hållbarhetsrapportering. Hämtat från <https://www.fi.se/sv/hallbarhet/regler/hallbarhetsrapportering/>

- KPMG. (den 16 10 2024). Vad innebär ESRS - EU:s nya standard för hållbarhetsredovisning? Hämtat från <https://kpmg.com/se/sv/home/tjanster/hallbart-foretagande/rapportera/esrs.html>
- Naturvårdsverket. (den 20 02 2024). EU:s andra handlingsplan för cirkulär ekonomi 2020. Hämtat från <https://www.naturvardsverket.se/om-miljoarbetet/miljoarbete-i-eu/cirkular-ekonomi/>
- PWC. (den 16 10 2024). Väsentlighetsanalys med dubbel materialitet: Så ska du göra. Hämtat från <https://www.pwc.se/sv/esg/vasentlighetsanalys.html>
- Regeringskansliet. (den 05 04 2022). En taxonomi för hållbara investeringar. Hämtat från <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/finansmarknad/taxonomiska-gora-det-enklare-att-identifiera-och-jamfora-miljomassigt-hallbara-investeringar/>
- Svensk Handel. (den 12 07 2024). Viktig information om Right to Repair. Hämtat från <https://www.svenskhandel.se/nyheter/nyhet/viktig-information-om-right-to-repair>
- Svenskt Näringsliv. (den 16 03 2022). EU:s ramverk för hållbara produkter - Sustainable Product Initiativ. Hämtat från https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/hallbarhet-miljo-och-energi/eus-ramverk-for-hallbara-produkter-sustainable-product-initiative_1182638.html
- Sveriges Allmännyttan. (den 16 10 2024). EU:s ram för hållbara investeringar - taxonomin. Hämtat från <https://www.sverigesallmannytta.se/hallbarhet/hallbarhetsredovisning/eus-ram-for-hallbara-investeringar-taxonomin/>
- Tillväxtverket. (2023). EU-taxonomin om hållbara investeringar - hur påverkas små och medelstora företag?

Bilaga 1. Andra regelverk inom EU:s gröna giv som förväntas påverka aktörerna i Stockholmsregionen

För att nå EU:s uppsatta mål om en klimatneutral union till 2050 har flertalet initiativ, direktiv och regelverk antagits i EU-parlamentet. I detta kapitel presenteras översiktligt en beskrivning av de resterande sex regelverk som förväntas ha stor effekt på små- och medelstora företag i Sverige, offentliga bolag och/eller annan kommunal och regional verksamhet. De resterande sex identifierade regelverken är:

- Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)
- Initiativ för hållbara produkter (SPI)
  - Ekodesign-direktivet
- Energieffektiviseringsdirektivet (EED)
- Clean Vehicles Directive (CVD)
- Green Public Procurement (GPP)

Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)

CBAM är en gränsjusteringsmekanism för koldioxid, vilket innebär att utsläpp från vissa koldioxidintensiva varor som importeras till EU ska prissättas på samma vis som för varor producerade inom unionen. Syftet är att motverka koldioxidläckage som annars kan uppstå när industrier flyttas geografiskt för att undvika klimatstandarder som de omfattas av i EU. CBAM ska även motverka att import av varor ersätter handel av mindre koldioxidintensiva varor som produceras inom EU.

CBAM gäller samtliga typer av aktörer (privatpersoner och företag) men huruvida man omfattas avgörs av vilka typer av varor man väljer att importera utanför EU. CBAM-varorna omfattar följande kategorier:

- vissa järn- och stålvaror samt produkter tillverkade av dessa varor, till exempel skruvar, muttrar och brickor,
- vissa gödselmedel,
- aluminium och vissa aluminiumvaror,
- vissa cementvaror,
- vissa kemikalier,
- el.

De aktuella varorna inom kategorierna ovan finns specificerade utifrån varukoder, s.k. KN-nummer, och en lista på de varukoder som omfattas återfinns på [Naturvårdsverkets hemsida](#).

Redan från 1 oktober 2023 är importörer av CBAM-varor skyldiga att rapportera inbäddade utsläpp i varorna, vilket görs genom [tullverkets plattform för CBAM-systemet](#).

Förordningen CBAM tillämpas fullt ut från och med 1 januari 2026. Som importör av vissa koldioxidintensiva varor, från länder utanför EU, kommer certifikat behöva köpas. Priset för certifikaten sätts baserat på priset på utsläppsrätter inom EU:s utsläppshandelssystem (EU ETS).

Till dig som omfattas

Det finns mycket information tillgänglig om CBAM. Naturvårdsverket är den myndighet i Sverige som bär ansvaret för efterlevnad av förordningen. De tillhandahåller även [information, vägledning och stöd på deras hemsida](#) samt nyhetsbrev som man kan anmäla sig till [här](#). Även Svenskt Näringsliv har tagit fram en [CBAM manual för rapportrande bolag](#).

Initiativ för hållbara produkter (SPI)

I mars 2022 presenterade EU-kommissionen lagförslaget Sustainable Products Initiative (SPI). Vilket är en central del av den europeiska handlingsplanen för cirkulär ekonomi (CEAP)⁶. SPI syftar till att anpassa produkter för klimatneutralitet, resurseffektivitet och en cirkulär ekonomi, minska avfall och göra hållbara produkter till en norm inom unionen.

SPI är en ramlagstiftning vilken kommer att ligga till grund för all kommande produktlagstiftning inom EU. Ramlagstiftningen kommer att sätta regler kopplat till produkt-design (i en breddad Ekodesignreglering), krav på informationsdelning (genom ett digitalt produktpass) samt incitament och åtgärder för cirkulära affärsmodeller. Dessa förslag under SPI kommer att ha betydelse för produkt-design, produktionsprocesser, affärsmodeller och kommer att leda till nya konsumtionsmönster.

Den 23 april 2024 antog EU-parlamentet ESPR (Ecodesign for Sustainable Products Regulation) samt R2R (The Right to Repair). Ramlagstiftningen kommer att ligga till grund för all kommande produktlagstiftning inom EU.

Den 18 juli 2024 trädde förordning om krav på ekodesign för hållbara produkter i kraft, ESPR (Ecodesign for Sustainable Products Regulation). Förordningen ersätter ekodesigndirektivet 2009/125/EG.

Ecodesign for Sustainable Products Regulation (ESPR)

Syftet med den nya förordningen är att säkerställa att produkterna på EU:s marknad är hållbara, förnyelsebara och har en mindre klimatpåverkan. Målet är att de rätta incitamenten ska skapas för industrin för att börja tänka cirkulärt i utformningen av produkter som ska tillverkas och säljas inom EU.

Den nya förordningen kommer att göra det möjligt att införa ett digitalt produktpass för specifika produktgrupper. Ett digitalt produktpass innebär att varje produkt har en unik identitet som kan kopplas till en eller flera datakällor med information om just

---

⁶ EU-kommissionen presenterade i mars 2020 en strategi för cirkulär ekonomi (CEAP) för att främja ekonomisk tillväxt på ett grönt och hållbart sätt. Strategin är enligt EU-kommissionen en av de viktigaste byggstenarna i den europeiska gröna given för att nå EU:s klimatmål om klimatneutralitet till 2050 och mål om energieffektivitet.

den produkten. En enhetlig digital representation av en fysisk produkt skapar ett förbättrat informationsutbyte längs värdekedjan vilket gör det möjligt att verifiera och hantera produkternas hållbarhet.

Produktpass kan ge information om prestanda, spårbarhet, teknisk dokumentation, skadliga kemikalier, användarmanualer och så vidare. Detta skulle kunna göra det lättare att reparera eller återvinna produkter och göra det lättare att spåra potentiellt skadliga ämnen i leveranskedjan. Det digitala produktpasset underlättar för konsumenter att få information om miljöbelastningen under olika produkters livscykel samt att myndighetstillsynen underlättas.

Förordningen fastställer en ram för att fastställa ekodesignkrav för specifika produktgrupper. Ekodesign innebär integrering av miljömässig hållbarhet i en produkts egenskaper och i processer i hela dess värdekedja. Förordningen gör det möjligt att fastställa prestanda och informationsvillkor, – så kallat ekodesignkrav, för nästan alla kategorier av fysiska varor (med vissa undantag). Regleringen omfattar exempelvis inte livsmedel, foder, läkemedel för människor och djur.

Det uppdaterade direktivet fastställer ekodesignkrav för specifika produktgrupper och kommer på sikt att omfatta nästan alla typer av produkter som introduceras på EU:s inre marknad. Förändringsarbete krävs genom hela värdekedjan och en stor omställning krävs för många företag inom många branscher, exempelvis tillverkare av elektronik och hushållsprodukter.

Till dig som omfattas

Tillväxtverket har publicerat en rapport om [hur digitala produktpass förväntas påverka små och medelstora företag](#). Även Naturvårdsverket har sammanställt [information om förordningen](#). [Här](#) finns även en fakta-PM om förordningen.

Energieffektiviseringsdirektivet (EED)

Direktivet innehåller mål för effektiviseringar och besparingar som medlemsländerna måste uppfylla, men nationerna får själva välja vägen framåt för nå målen. EED innebär bland annat ett bindande energieffektiviseringsmål på 11,7 procent till 2030 jämfört med 2020. EU-länderna åläggs också att minska sina årliga genomsnittliga energiförbrukningar med 1,49 procent per år från 2024 till 2030. Förhoppningen är att uppnå energibesparingar i slutanvändarsektorer, såsom byggnader, industri och transporter.

EED är således ett direktiv som syftar till att öka energieffektivisering och minska energianvändningen i medlemsländerna. Första versionen av direktivet trädde i kraft 2012, reviderades 2018 och från och med 10 oktober 2023 gäller den senaste versionen av direktivet.

I Sverige är det [Energimyndigheten](#) som till stor del ansvarar för utformningen av den nationella strategin och de regler och lagar som uppstår till följd av direktivet. Nationell lag har ännu inte publicerats hösten 2024 men den befintliga lagen om energikartläggning i stora bolag spås delvis uppdateras. Offentlig sektor spås även behöva ta ett större ansvar för att öka energieffektiviteten. Nedan följer några exempel på effekter av EED för offentlig sektor:

- Ett årligt energibesparingskrav, den offentliga sektorn ska minska sin energiförbrukning med 1,9 procent årligen. (medlemsstaterna får undanta transporter och militär verksamhet, små kommuner <5 000 invånare är också undantagna).
- Offentliga byggnader ska energirenovera minst 3% av byggnadsytan/år (medlemsstaterna får undanta allmännyttiga bostäder under vissa förutsättningar och ställa lägre krav för kulturhistoriskt värdefulla byggnader, militära byggnader och byggnader med religiös verksamhet).
- Utökade krav på energieffektivitet sätts i samband med offentlig upphandling.
  - Energieffektivisering-först-principen införs bland annat som krav vid större infrastrukturprojekt (>100 MEUR, >175 MEUR för transportinfrastrukturprojekt) och i relevanta policyramverk.

Därutöver finns även krav om att:

- Små och medelstora företag ska få information om nyttan med energieffektivisering.
- Konsumenter ska få information om energieffektivisering och möjligheter till finansiering.

Både verksamheter inom privat och offentlig sektor omfattas och det är företagen själva som ska bedöma om de omfattas av lagen eller ej. Om ett företag omfattas eller ej styrs av företagets energianvändning och inte finansiella tal eller antal anställda. Det nya direktivet utgår från aktörers totala energianvändning och kategoriseras utifrån två nivåer:

- Årlig energianvändning 2,8GWh – 23,6GWh
  - Energikartläggning behöver genomföras med certifierade energikartläggare eller med energiledningssystem, alternativt miljöledningssystem med ett tillägg för energikartläggning.
- Årlig energianvändning över 23,6GWh
  - Företaget behöver införa energiledningssystem, alternativt miljöledningssystem med ett tillägg för energikartläggning.

I och med det reviderade direktivet ändras kraven för vilka verksamheter som omfattas, och går från att baseras på storlek på företaget till att baseras på företagets energianvändning.

- Företag som sedan tidigare omfattas ska följa sin tidigare 4-årsperiod.
- Företag som enligt de nya kraven omfattas ska ha genomfört en energikartläggning senast 11 oktober 2026.

Till dig som omfattas

Läs mer om EDD på [Energimyndighetens hemsida](#) och håll dig uppdaterad med [nyheterbrev från Energimyndigheten](#).

Clean Vehicles Directive (CVD)

EU har beslutat att det i offentliga upphandlingar av fordon samt för vissa transporttjänster ska vara en viss andel ”rena fordon” inom specifika fordonstyper. Syftet är att bidra till minskad klimatpåverkan och bättre luftkvalitet genom att främja och stimulera utvecklingen av en marknad för rena och energieffektiva fordon i EU.

Lagen gäller alla upphandlande myndigheter och enheter som lyder under Lag om offentlig upphandling (LOU) och Lag om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF).

Upphandlingar som omfattas av CVD är:

- Inköp, leasing, hyra och hyrköp av fordon
- Kollektivtrafik på väg (busstrafik med stadsbussar)
- Passagerartransporter på väg för särskilda ändamål (skolskjuts)
- Icke-reguljära passagerartransporter (färdtjänst, sjukresor, omsorgsresor)
- Sophämtning
- Utdelning och transporter av post och paket

I Sverige är sedan juni 2022 kraven i CVD genomfört i ”Lagen om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa tjänster inom vägtransportområdet” och genom ”Förordning om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa tjänster inom vägtransportområdet”.

Till dig som omfattas

BioDriv Öst har tagit fram ett [faktablad om CVD och vägledning kring klimatsmart offentlig upphandling](#). Även på upphandlingsmyndighetens hemsida finns [information om CVD](#) samt en [frågeportal](#).

Green Public Procurement (GPP)

Grön offentlig upphandling (GPP) är ett instrument för vägledning och god praxis vid köp av varor och tjänster i syfte att minska den negativa påverkan på klimat och miljö. GPP är ett frivilligt instrument och medlemsstaterna kan själva avgöra i vilken utsträckning det tillämpas. Trots det har GPP en nyckelroll i EU:s ansträngning att främja en resurseffektiv ekonomi.

Offentlig upphandling omsätter ca en femtedel av Sveriges BNP och är därmed en viktig del i den hållbara omställningen som krävs. I upphandlingslagstiftningen har samhälleliga mål, som skyddet av miljön, högre resurs- och energieffektivitet och kampen mot klimatförändringar en framträdande roll.

Upphandlingsmyndigheten beskriver att hållbar upphandling kan bidra till att lösa miljöproblem såsom:

- utsläpp av växthusgaser (genom upphandling av varor och tjänster med lägre CO₂-fotavtryck under hela deras livscykel)

- vattenanvändning (genom att ställa krav på vattenbesparande VVS-utrustning)
- energieffektivitet och resursanvändning (genom att upphandla produkter som är mer effektiva och tillämpa miljöanpassade designprinciper)
- luft-, vatten- och markföroreningar (genom att kontrollera kemikalier och begränsa användningen av giftiga ämnen)
- avfall (genom att upphandla processer eller förpackningar som genererar mindre avfall och/eller ställer krav på återanvändning och återvinning av material)
- hållbart jordbruk (genom att upphandla ekologiskt producerade livsmedel)
- avskogning (genom upphandling av trä och träprodukter från lagligt avverkat hållbart skogsbruk).

Utöver ovanstående punkter bidrar den miljömässigt hållbara upphandlingen till utveckling i privat sektor, en cirkulär ekonomi, bättre hälsa och ökad medvetenheten kring miljöfrågor. Läs mer om detta på [Upphandlingsmyndighetens hemsida om hållbar upphandling](#).

För att underlätta arbetet med hållbar upphandling i Sverige har [upphandlingsmyndigheten upprättat en portal med hållbarhetskriterier](#). Inom dessa finns färdiga formuleringar på krav inom flertalet områden för att använda vid upphandling. Framst riktar sig GPP till offentlig sektor men både offentlig och privat sektor kan använda de riktlinjer och råd som finns vid upphandlingar.

[Upphandlingsmyndigheten har tagit fram en metod för att bedöma och analysera inköp ur ett miljöperspektiv, Miljöspendsanalys.](#)

På aggregerad nivå har inköp inom nedanstående områden störst påverkan på klimatet:

- bygg- och anläggningsentreprenader
- tjänster som omfattar drift av verksamheter och fastigheter
- transporter
- livsmedel

Bilaga 2. Intervjuade branschorganisationer och kommunala bolag

- Teknikföretagen
- Fastighetsägarna
- Sveriges Allmännyttta
- Svenska Bostäder
- Fordonskomponentgruppen (FKG)
- Svenskt Näringsliv
- Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)
- Svensk Handel
- Stockholms Stadshus AB

Bilaga 3. Intervjuformulär

WSP har fått i uppdrag av Region Stockholm att under hösten 2024 ta fram ett kunskapsunderlag om EU:s klimatregelverks betydelse för aktörer i Stockholmsregionen.

Region Stockholm ser ett behov av en bättre förståelse för hur de olika regelverken påverkar Stockholmsregionens aktörer och hur regelverken kan komma att påverka områdets utsläpp av klimatgaser. WSP:s kunskapsunderlag kan tillsammans med annat underlag utgöra en grund för prioriteringar i det fortsatta arbetet med att minska klimatutsläppen i Stockholmsregionen.

En viktig del av WSP:s uppdrag består av att genomföra intervjuer med representanter för aktörer som påverkas av regelverken.

Inledande frågor

1. Kan du berätta kort om din organisation och din roll?
2. De regelverk vi tittar på är: CSRD, Rätt till reparation, EU-taxonomin och EPBD – där vi förstått det som att ni/era medlemmar berörs särskilt av **XX**. Stämmer det?
  - a. Och/eller är det något annat av dessa regelverk som också påverkar er/era medlemmar (som är små och medelstora företag)?
  - b. Något annat regelverk inom EU:s gröna giv som påverkar?

Frågor om regelverken

3. Hur påverkas era medlemmar/ni av regelverken, om du skulle beskriva fritt? Vad innebär lagstiftningen för dem/er?
  - a. Några särskilda utmaningar (både nu och framöver)? Någon särskild nytta?
  - b. Notera att ställa följdfrågor om hur arbetet med markanvändning och exploatering påverkas av EU-taxonomin.
4. Är det någon särskild grupp av era medlemmar/del av er verksamhet som påverkas mer av regelverken?
5. Har ni/era medlemmar vidtagit några åtgärder på grund av lagstiftningen? Beskriv vilka och varför.
  - a. Kommer ni/era medlemmar i framtiden behöva vidta åtgärder?

6. Har lagstiftningen hittills inneburit att ni/era medlemmar minskat era/sina koldioxidutsläpp?
  - a. Om ja, på vilket sätt och går det att uppskatta ungefär hur mycket?
  - b. Kan regelverket komma att påverka utsläppen framöver? Beskriv.

7. Har anpassningen till regelverken hittills ökat eller minskat era/medlemmarnas kostnader? På vilket sätt?
  - a. Kan regelverket komma att påverka kostnaderna framöver? På vilket sätt?

8. Till branschorganisationer: Stöttar ni era medlemmar i tolkning av, och anpassning av verksamheten efter, lagstiftningarna? Om ja, beskriv hur ni arbetar med detta.

9. Till branschorganisationer: Påverkar anpassningen till regelverket era medlemmars konkurrenskraft? (Ex. försäljning, investerare, kompetensförsörjning osv.)

10. Är ni i behov av stöd kopplat till lagstiftningen? Beskriv!
  - a. Kunskapshöjande insatser om hur lagstiftningen kan tolkas?
  - b. Information om hur ni/era medlemmar ska agera?

Övrigt?

